

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 422/2022-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovéj a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Eckmann, s. r. o., Mierové námestie 14, Trenčín, IČO 47 241 110, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ivan Eckmann, proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne č. k. 17 Co 43/2022-156 z 28. apríla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 8. júna 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia vyplýva, že žalobca sa podaným návrhom domáhal nariadenia neodkladného opatrenia eventuálne zabezpečovacieho opatrenia zákazu nakladať s nehnuteľnosťami vo vlastníctve sťažovateľky. Návrh žalobca odôvodnil tým, že sťažovateľka nadobudla dotknuté nehnuteľnosti dohodou o vypořádání BSM uzavretou s dlžníkom žalobcu a táto dohoda ukracuje uspokojenie pohľadávky žalobcu, ktorý sa mieni domáhať jej neúčinnosti v zmysle § 42a a nasl. Občianskeho zákonníka. Prípadné nakladanie sťažovateľky s dotknutými nehnuteľnosťami by ohrozilo možnosť uspokojenia sa žalobcu z majetku, ktorý bol takto prevedený na sťažovateľku. Okresný súd Trenčín (ďalej len „okresný súd“) uznesením č. k. 27 C 1/2022-119 z 9. februára 2022 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) predmetný návrh zamietol.

3. Žalobca podal proti uzneseniu okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 17 Co 43/2022-156 z 28. apríla 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) tak, že v napadnutom I. výroku o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia zmenil uznesenie okresného súdu tak, že do právoplatného skončenia konania o určenie neúčinnosti dohody o vyporiadaní BSM uzavretej 1. júla 2021 medzi sťažovateľkou a [REDAKOVANÉ] nariadil neodkladné opatrenie, ktorým sťažovateľke uložil povinnosť zdržať sa nakladania s nehnuteľnosťami špecifikovanými v návrhu, a to nakladania formou prevodu vlastníckeho práva, zriadenia ťarchy, zriadenia vecného bremena, zriadenia záložného práva, zriadenia nájmu alebo iného zmluvného užívacieho práva na dobu dlhšiu ako jeden rok a vo zvyšku návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. Zároveň uložil žalobcovi podať do 30 dní proti sťažovateľke žalobu vo veci samej o určenie neúčinnosti dohody o vyporiadaní BSM uzavretej 1. júla 2021 medzi sťažovateľkou a [REDAKOVANÉ]. Rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutom II. výroku o zamietnutí návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia potvrdil. V odôvodnení krajský súd uviedol, že sa nestotožňuje so súdom prvej inštancie v tom, že podmienky na nariadenie neodkladného opatrenia nie sú v danom prípade splnené, keďže tieto, ako opodstatnene tvrdil žalobca, spočívajú v ohrození exekúcie. Krajský súd považoval za osvedčené, že dohodou o vyporiadaní BSM sa prevažná časť dovedy spoločného nehnuteľného majetku [REDAKOVANÉ] a sťažovateľky stala výlučným majetkom sťažovateľky. Pri výške uznaného dlhu [REDAKOVANÉ] 715 000 eur považoval za opodstatnenú úvahu o tom, že uspokojenie žalobcu môže byť ohrozené a do úvahy bude prichádzať domáhanie sa neúčinnosti dohody o vyporiadaní BSM podľa § 42a a nasl. Občianskeho zákonníka. V záujme efektívnosti využitia tohto právneho prostriedku ochrany veriteľa je podľa názoru krajského súdu potrebné, aby majetok sťažovateľky nadobudnutý dohodou o vyporiadaní BSM neopustil jej majetkovú sféru a aby ním nebolo nakladané spôsobom znižujúcim jeho hodnotu. Inak sa postavenie veriteľa zhoršuje, keď v prípade dispozície s majetkom možno odporovať právnomu úkonu proti tretím osobám len vtedy, ak im boli známe okolnosti odôvodňujúce odporovateľnosť právnomu úkonu proti ich predchodcovi (§ 42b ods. 3 Občianskeho zákonníka) a v prípade zníženia hodnoty majetku (zriadením ťarchy alebo obligácie) prichádza do úvahy len náhrada, ak už nemožno uspokojiť pohľadávku z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku (§ 42b ods. 4 Občianskeho zákonníka za bodkočiarkou). Vzhľadom na uvedené bolo podľa názoru krajského súdu namieste uložiť sťažovateľke neodkladným opatrením povinnosť zdržať sa dispozície s dotknutými nehnuteľnosťami, pričom na prekážku nariadenia takéhoto neodkladného opatrenia nie je ani súdom prvej inštancie konštatované neosvedčenie zámeru sťažovateľky s nehnuteľnosťami nakladať, keďže na osvedčenie takéhoto zámeru v takomto prípade vyčkávať nemožno, pretože sa zvlášť pri zámere ukrátiť splnenie pohľadávky veriteľa stáva spravidla zjavný až po jeho realizovaní, teda neskoro na to, aby mu bolo možné zamedziť. Krajský súd v tejto súvislosti poukázal na to, že ak by aj veriteľ podával návrh na nariadenie tohto typu neodkladného opatrenia vzápätí potom, ako bude na liste vlastníctva vyznačená plomba nasvedčujúca dispozícii s nehnuteľnosťami, je v prípade žiadosti o urýchlený vklad do katastra nariadenie neodkladného opatrenia do povolenia takéhoto vkladu prakticky nereálne.

II. Argumentácia sťažovateľky

4. Proti napadnutému uzneseniu podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že napadnuté uznesenie v časti nariadenia neodkladného opatrenia je nesprávne. Krajský súd sa nevysporiadal ani s jediným argumentom sťažovateľky uvedeným v jej vyjadrení k odvolaniu žalobcu proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, čím došlo k porušeniu práva sťažovateľky na spravodlivý proces a jej práva na rovnosť strán a rovnosť zbraní, pričom „*Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť i porušenie práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní a na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu.*“. V predmetnom vyjadrení sťažovateľka argumentovala tým, že žalobca neosvedčil základný predpoklad pre nariadenie neodkladného opatrenia a/alebo zabezpečovacieho opatrenia, a to existenciu skutočnej potreby bezodkladnej úpravy pomerov strán sporu, a v tejto súvislosti poukázala na to, že sťažovateľka uzatvorením dohody o vyporiadaní BSM do svojho výlučného vlastníctva nadobudla majetkové hodnoty, a to vrátane nehnuteľností špecifikovaných v podanom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Jej správanie teda bolo a je v príkrom rozpore s takým konaním, ktoré je charakteristické pre postup odôvodňujúci nariadenie neodkladného opatrenia, keďže z jej správania je zrejmé, že táto majetkové hodnoty nadobudla, a nie sa ich zbavovala. Ďalší argument sťažovateľky spočíva v tom, že pokiaľ žalobca v žalobe vo veci samej tvrdí, že sa mal o existencii dohody o vyporiadaní BSM sťažovateľky a jej bývalého manžela dozvedieť z prebiehajúceho vkladového konania v júli 2021, táto samotná okolnosť úplne neguje argument o neodkladnej potrebe nariadenia neodkladného opatrenia odôvodnený existenciou obavy z možného budúceho správania sťažovateľky. Takýto postup je podľa jej názoru v rozpore s § 329 ods. 2 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého pre neodkladné opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie. Odôvodňovať potrebu neodkladnej úpravy pomerov medzi žalobcom a sťažovateľkou obavou z možného budúceho správania sťažovateľky, ktorá však vychádza len zo subjektívnych účelových tvrdení a predstavá žalobcu a pre ktorú neexistuje žiadny reálny podklad, je podľa mienky sťažovateľky neprípustné, popierajúce základný zmysel a účel inštitútu neodkladného opatrenia. V napadnutom uznesení zároveň nie je ani uvedené, že by sťažovateľka bola vo veci právne zastúpená a jej podanie – vyjadrenie k odvolaniu z 8. apríla 2022, nie je v napadnutom uznesení vôbec spomenuté.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy uznesením krajského súdu o nariadení neodkladného opatrenia. Sťažovateľka vyčíta krajskému súdu najmä nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia, ktoré nespĺňa požiadavky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, keďže krajský súd sa vôbec nevysporiadal s argumentmi sťažovateľky uvedenými v jej vyjadrení k odvolaniu žalobcu.

6. Z hľadiska sťažovateľkou uplatnenej argumentácie ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že posudzovanie podmienok na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti

(čl. 124 ústavy) pristupuje k preskúmvaniu ústavných sťažností, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojich práv neodkladným opatrením zdržanlivo, vychádzajúc z právneho názoru, podľa ktorého zásadne nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými nariaďujú či zrušujú neodkladné opatrenia, a to nielen preto, že nie je opravnou inštanciou v rámci sústavy všeobecných súdov, ale aj preto, že ide o také súdne rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností účastníkov konania (spravidla) nezasahuje konečným spôsobom. Ústavný súd meritórne posudzuje neodkladné opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o vydaní neodkladného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie, resp. zrušenie pristupuje len za celkom výnimočných okolností, tak ako to bolo zaužívané judikatúrou v súvislosti s posudzovaním predbežných opatrení podľa Občianskeho súdneho poriadku. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (m. m. IV. ÚS 13/2020, I. ÚS 19/2020).

7. Bez ohľadu na uvedené ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že aj v konaní o návrhu na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia musí mať predovšetkým (rovnako ako iné rozhodnutia) zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené (IV. ÚS 332/2018, II. ÚS 427/2020, I. ÚS 9/2022).

8. Ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľky z hľadiska právomocí daných mu ústavou, t. j. z pozície súdneho orgánu ochrany ústavnosti, pričom pochybenie majúce intenzitu porušenia označeného práva na spravodlivé súdne konanie v posudzovanej veci neidentifikoval.

9. Po oboznámení sa s relevantnou časťou odôvodnenia namietaného uznesenia krajského súdu ústavný súd nezistil žiadny dôvod, pre ktorý by mohla vzniknúť pochybnosť o jeho ústavnej konformite. Z dôvodov obsiahnutých v napadnutom uznesení vyplýva, že krajský súd sa, vychádzajúc z rovnakého skutkového stavu ako okresný súd, nestotožnil s právnym záverom okresného súdu, že zákonné podmienky pre nariadenie neodkladného opatrenia nie sú splnené z dôvodu, že žalobca neosvedčil zámer sťažovateľky s nehnuteľnosťami nakladať, keď ani 5 mesiacov od uzavretia dohody o vyporiadaní BSM nie sú zrejme žiadne úkony sťažovateľky smerujúce k dispozícii s nehnuteľnosťami, teda spôsobilé ohroziť exekúciu. Podľa názoru krajského súdu podmienky na nariadenie neodkladného opatrenia boli v danom prípade splnené, keď tieto, vzhľadom na prevod dotknutých nehnuteľností do výlučného vlastníctva sťažovateľky na základe dohody o vyporiadaní BSM, ako aj veľkosť uznaného dlhu dlžníka žalobcu (bývalého manžela sťažovateľky), videl v obave z ohrozenia exekúcie. Krajský súd pritom zrozumiteľne a bez zjavných logických protirečení vysvetlil dôvody, ktorého ho k predmetnému opačnému záveru viedli.

10. Krajským súdom prijaté závery v napadnutom uznesení vychádzajú podľa názoru ústavného súdu z logickej úvahy súladnej so zmyslom a účelom neodkladného opatrenia, opierajúcej sa o primerané odôvodnenie. To v plnej miere zodpovedá skutočnosti, že ide o odôvodnenie rozhodnutia predbežnej povahy o neodkladnom opatrení. Ústavný súd ho považuje za vnútorne konzistentné, zrozumiteľné a reagujúce na všetky skutočnosti významné pre posúdenie splnenia

zákoných predpokladov na vydanie neodkladného opatrenia. Vzhľadom na uvedené neobstojí ani námietka sťažovateľky, podľa ktorej sa krajský súd nezaoberal jej argumentmi uvedenými vo vyjadrení k odvolaniu proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, pretože odpoveď na argumenty sťažovateľky vyplýva priamo z obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia, hoci bez explicitného odkazu na podanie sťažovateľky. Krajský súd totiž jasne uviedol, že nie je na prekážku nariadenia takéhoto neodkladného opatrenia neosvedčenie zámeru sťažovateľky s dotknutými nehnuteľnosťami nakladať, keďže *„na osvedčenie takéhoto zámeru v takomto prípade vyčkávať nemožno, pretože sa zvlášť pri zámere ukrátiť splnenie pohľadávky veriteľa stáva spravidla zjavný až po jeho realizovaní, teda neskoro na to, aby mu bolo možné zamedziť“*. Pri neodkladných opatreniach, ktorými majú byť obmedzené určité dispozičné úkony, nemôže súd v tomto štádiu procesu vyžadovať dôsledné preukázanie úmyslu osoby, proti ktorej má neodkladné opatrenie smerovať. Úmysel ako bezprostredný vnútorný vzťah osoby k určitému právnemu následku je za daných okolností osvedčiteľný iba vo výnimočných prípadoch a s nepomernými ťažkosťami. Takáto požiadavka by mohla mať ad absurdum za následok, že neodkladné opatrenie s preventívnym účinkom nemožno dosiahnuť. Z pragmatického hľadiska je navyše nepochybné, že v prípade súkromnoprávných úkonov je úmysel konajúcej osoby väčšinou rozpoznateľný až v štádiu, keď už tomuto úkonu nemožno zabrániť, pretože jeho právne účinky medzičasom nastali alebo k nim dôjde v bezprostrednej časovej nadväznosti. Ako neopodstatnenú vyhodnotil ústavný súd aj námietku sťažovateľky, v zmysle ktorej žalobca neosvedčil základný predpoklad pre nariadenie neodkladného opatrenia, a to existenciu potreby bezodkladnej úpravy pomerov strán sporu, keďže dôvodom na nariadenie neodkladného opatrenia nebola existencia potreby bezodkladnej úpravy pomerov strán sporu, ale existencia obavy z ohrozenia exekúcie.

11. Prezentovaná sťažnostná argumentácia sťažovateľky tak nie je spôsobilá spochybniť ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia. Vychádzajúc zo záveru krajského súdu, v zmysle ktorého dispozičné úkony s dotknutými nehnuteľnosťami, ktorým sa má nariadeným neodkladným opatrením predísť, by nelegitímnym spôsobom sťažili, resp. znemožnili ochranu práv a oprávnených záujmov žalobcu v rámci konania vo veci samej (bod 9 napadnutého uznesenia) a, berúc do úvahy, že v konaní vo veci samej bude potrebné posúdiť otázku (ne)účinnosti dohody o vyporiadaní BSM, na základe ktorej prešli dotknuté nehnuteľnosti do výlučného vlastníctva sťažovateľky, nepovažuje ústavný súd zákaz nakladania s uvedenými nehnuteľnosťami na obdobie do právoplatnosti skončenia meritórneho konania za natoľko neprimeraný zásah do majetkových práv sťažovateľky, aby bolo možné uvažovať o jeho ústavnej neakceptovateľnosti.

12. Po preskúmaní napadnutého uznesenia v nadväznosti na sťažovateľkou v ústavnej sťažnosti vznesené námietky ústavný súd uzatvára, že odôvodnenie napadnutého uznesenia nevykazuje znaky sudcovskej svojvôle či arbitrárnosti. Ústavný súd tiež pripomína, že nie je oprávnený nahrádzať úvahu všeobecných súdov vychádzajúcu z ich skutkových zistení vo veci svojou vlastnou, a to zvlášť s prihliadnutím na dočasnú povahu úpravy vzťahov neodkladným opatrením a nezistenie neakceptovateľného procesného excesu vo veci. Nad rámec uvedeného ústavný súd dodáva, že ochrana poskytovaná neodkladným opatrením nie je podmienená vykonaním rozsiahleho a úplného preukázania skutočností majúcich vplyv na výsledok meritórneho konania a zároveň požiadavky kladené na jeho odôvodnenie nie sú natoľko prísne ako v konaní vo veci samej, ak má dočasnú povahu. Preto je aj ústavný súd pri posudzovaní ústavnej akceptovateľnosti neodkladných opatrení benevolentnejší ako pri konaniach vo veci samej a zasiahne len v úplne ojedinelých neudržateľných

prípadoch, čo nie je prípad sťažovateľky. Požiadavky prezentované sťažovateľkou na kvalitu napadnutého uznesenia nezohľadňujú predbežnú povahu a dočasný charakter ochrany poskytovanej neodkladným opatrením.

13. Na tomto základe ústavný súd sumarizuje, že neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby do napadnutého uznesenia krajského súdu zasahoval, pretože pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mohla zakladať dôvod na vyslovenie porušenia sťažovateľkou označených práv napadnutým uznesením krajského súdu po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Preto ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. septembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu